[Erdélyi Magyar Adatbank]

Kikből áll az erdélyi magyarság?

Irta: Mikó Imre

Az arisztokrácia

Kikből áll az erdélyi magyarság s igy a magyar fiatalság Erdélyben? A születési arisztokráciára az első csapást a földbirtokreform mérte, a másodikat a bankok sorozatos bukása, ahová a birtokát vesztett arisztokrácia egy része bemenekült. Ha meg is maradt a felső osztály különállása s a feudális ideológia még mindig érezteti közéletünkben hatását, a gazdasági alapját elveszitett arisztokrácia mindinkább elveszíti vezető szerepét az erdélyi magyar élet irányitásában, ha egyes tagjai föl is tudnak olvadni a nemzeti közösségben. És az arisztokrata ifjuság? Mindössze eggyel találkoztam tanulmányaim alatt a kolozsvári és bukaresti egyetemen. Egy részük a középiskola elvégzése után a megapadt ősi birtokon gazdálkodik, vagy siet azon is tuladni, akik pedig intellektuális pályára készülnek, külföldön tanulnak és a legtöbb nem is szándékszik hazajönni. — Ha ezután az ugynevezett nagypolgári osztályt vizsgáljuk, magyar gyáros, bankár, magas állami tisztviselő mind kevesebb akad Romániában. Az állami hivatalok és ezzel kapcsolatos vállalatok már az impériumváltozáskor átmentek a románság kezébe. A magyar bankok közül a legnagyobbak előzetes egyességben vannak és lassan fölszámolnak, s igy nemcsak, hogy nagyon sok kis ember takarékossági tőkéjét nyelték el, hanem a banktisztviselők nagy tömegét tették állástalanná. A nagyipar román és zsidó kézen van. Itt tehát nem beszélhetünk magyar ifjuságról s a magyar ifjuság a gazdasági válság és az állami beavatkozás következtében a nagykapitalista állásokból teljesen kiszorult.

A középosztály

A tárgyalás sorrendjében középosztályunk következik. Az a 197.035 magyar ember, aki 1918 és 1924 között Erdélyből az anyaországba kivándorolt, legnagyobbrészt a középosztályból került ki; ez volt a középosztály első nagy vérvesztesége. Az agrárreform megcsonkitotta a magyar középbirtokos osztályt, az állami hivatalokból az ott kitartókat kirostálták és most is nyelvvizsgával és nyugdijazással irtják. A postások és vasutasok, nyugdijasok és hadirokkantak kérdésének külön irodalma van. — A romániai magyar középosztály igy csak két irányban terjeszkedhetik. Az egyik az egyházak és magyar intézmények. Az egyházak papot, tanitót, tanárt és némi tisztviselői gárdát tudnak foglalkoztatni, bár az iskolák fölött mindig ott lóg az állami ellenőrzés és bezárás Damokles-kardja. Magyar intézmények, a Magyar Párt, Minerva-nyomda és biztositó társaság, szanatóriumok, szövetkezeti központ, napilapok és folyóiratok, néhány magyar szinház; ezek azok a kötött pályák, ahol helyes csoportosulással a magyar középosztálybeli fiatalság el tud helyezkedni. Ezeken kivül csak a szabad pályák maradnak fönn, ahol viszont egyenlőtlen adóterhekkel igyekeznek mérsékelni a kisebbségek térhóditását. Magyar ügyvéd, orvos, gyógyszerész, mérnök, gazdászra nagy szükség van, hiszen csak a 60—70%-os magyarságu Kolozsvárt véve alapul, 263 ügyvéd közül mindössze 24, tehát egy tizede sem magyar, s az orvosoknál, értesülésem szerint, ez az arány még katasztrofálisabb. Nem is beszélve arról, hogy Bukarestben, ahol a magyarság számát 40.000 és 100.000 között találgatják, a tiz ujjunkon megszámlálható, hogy hány magyar orvos, vagy ügyvéd, vagy mérnök van. A moldovai és bukovinai csángók között pedig legtöbbször a pap sem magyar, nemhogy magyar középosztályról lehetne beszélni. A szabad pálya természete hozza magával, hogy itt a magyar ifjuságnak sokkal jobban föl kell készülnie többségi társainál, mert ha nem tudja olyan jól, sőt még jobban ellátni ügyfele érdekét, akkor az illető joggal fordulhat nála megfelelőbb idegenhez.

A munkásság

A magyar kisipar és kereskedelem a munkakamrák létesitése óta egy gyékényen árul a nagyiparral s a románokkal közös professzionális érdek védelme mellett nem tudta még kivinni, hogy legalább a románokkal egyenlő elbánásban részesüljön. Az adóterhek itt is sulyosabban nyomják a kisebbségeket s ez a sérelmi plusz külön megnehezíti a magyar kisiparos és kereskedő helyzetét. Önállósulásra kevés a lehetőség megfelelő tőke hiányában s igy legföljebb az apáik mühelyében vagy üzletében vethetik meg lábukat a fiatalok. A szervezett munkásság jórészt szociáldemokrata vezetés alatt álló szakszervezetekben foglal helyet és talál otthont nemzetiségre való tekintet nélkül, sőt munkanélküliség esetén rendszeres segélyben is részesül. A munkásság közös érdekeit nem is lehetne más uton megvédeni, mert a magyarságnak egyik szerve sem tudna ilyen egységes és biztos fedezéket nyujtani számukra. A községi politikában igy a magyar többségü szakszervezetek magyar képviselői vesznek részt, a parlamentbe azonban még sohasem került be magyar szociáldemokrata képviselő, noha az erdélyi szakszervezeti mozgalom a regátinál sokkal fejlettebb. Pedig a magyar munkásságnak éppen ugy, mint a többi magyar osztályoknak, külön nemzetiségi sérelmeik is vannak. Ilyen például az, hogy a román nagyipart nacionalizálják, onnan nemcsak a külföldi szakmunkásokat, de a kisebbségieket is kiselejtezik, sőt még a kisebbségi vállalatoknál is kötelezővé teszik bizonyos számu román fölvételét. A munkásság természetszerü ellentétben áll a magyarságnak mai vezető részével, akikben éppen a tőke védelmezőit látja. Az uj ifjusági vezető réteg azzal a meggyőződéssel nyul a kérdés megoldásához, hogy a magyarságnak többet ér ez a szervezett városi tömeg, mint a magyar bankárok és nagyvállalkozók kihaló rétege, s az ifjumunkássághoz csak annak az ideológiáján keresztül találhatja meg az utat. Ide azonban ujszellemü magyar értelmiségi ifjuság kell, de ujszellemü magyar ifjumunkásság is.

A falu népe

Mig a fölsorolt társadalmi osztályok az erdélyi magyarságnak alig 20—25 százalékát teszik ki, addig a másik rész, a nagy többség a falu magyar lakosságából áll. Természetes tehát, hogy ha csak számszerint is vesszük, ma minden ut a faluba vezet, s ezen fordul életre vagy halálra az erdélyi magyarság sorsa. De nemcsak mennyiségileg, hanem minőség szempontjából is a falusi nép a magyarság legősibb, legállandóbb és legértékesebb eleme, innen indult ki és ide tér viszsza most a magyarság zöme s ezért Erdélyben csak olyan törekvésnek lehet létjogosultsága, amelyik a nép és a falu érdekében történik. — De egyuttal a falu is az, amelyik a legszomo-

[Erdélyi Magyar Adatbank]

rubb helyzetben van és méginkább lesüllyedne, ha állami törvények nem igyekeznének standardizálni a nyomort. Az agrárreform folytán a magya falusi lakosság legnagyobb része földhöz jutott, de eszközök hiányában, s mivel a bankok nem adtak kölcsönt reá, sokan tuladtak rajta. Ennek ellenére tiz éven át folyt a falu eladósodása ugy, hogy megbizható statisztikai adat szerint 1933-ban a székelységnek (560.000 lélek) hét és félmilliárd lej egyéni vagyona mellett négymilliárd és háromszázmillió lej adóssága volt. Ezen igyekszik segiteni mindegyre egy uj konverziós törvény, ami az adósság bizonyos százalékát elengedi és a fizetési időt kitolja. De ezek az állami intézkedések nem mutatják meg a jövő kibontakozásának utját, csak a mult adósságával akarnak leszámolni. Az a gyér szövetkezeti hálózat, ami bevonja a magyar falvakat, még nem elégséges a magyarság gazdasági megszervezéséhez, s az állami és felekezeti oktatás mai ellentéte pedig nem oldja meg a falu kulturájának kérdését, nem is beszélve a továbbtanulás lehetőségeiről. A magyarság jövője Erdélyben a falusi ifjuság jövője, ehez keresi az értelmi ifjuság az átvezető hidat.